

Fyrirspurn E 10/2023
Fyrirspyrjandi Norræna sjálfbærnefndin
Viðtakandi Ríkisstjórnir Norðurlanda

Skrifleg fyrirspurn um samstarf og innleiðingu verndarráðstafana fyrir fartegundir og landsbundnar framkvæmdaáætlanir fyrir fartegundir.

Til ríkisstjórna Norðurlandanna og Norrænu ráðherranefndarinnar

Í desember 2022 samþykktu lönd heimsins alþjóðasamning um líffræðilega fjölbreytni (Global Framework for Biodiversitet) – eins konar „Parísarsamning fyrir náttúruna“. Í samningnum felst meðal annars:

- Takmark um áætlanagerð.
- Að 30 prósent af eyðilögðum vistkerfum skuli vera í endurheimt fyrir árið 2030.
- Verndun þrjátíu prósent allra svæða á láði og legi.
- Markmið um mengun þar sem lagt er til að dregið verði úr mengun allra mengunarvalda fyrir 2030 að því marki að hún sé ekki skaðleg líffræðilegri fjölbreytni, þar með talið að draga úr ofauðgun og áhættu af völdum varnarefna og hættulegra efna um helming hið minnsta.
- Markmið um að lágmarka áhrif af völdum loftlagsbreytinga og súrnun sjávar á líffræðilega fjölbreytni.
- Markmið um að draga úr útbreiðslu ágengra tegunda og náttúrugrða um helming hið minnsta fyrir 2003.

Norðurlöndin eru bundin þessum samningi og Svíþjóð, Finnland og Danmörk eru einnig bundin samningi ESB um líffræðilega fjölbreytni.

Norðurlöndin eru heimili fjölda mikilvægra náttúrusvæða sem gegna lykilhlutverki í vernd margra tegunda í útrýmingarhættu, þar á meðal fartegunda. Á meðal mikilvægustu náttúrusvæða fartegunda á Norðurlöndum eru votlendi, vötn, ár og strandsvæði sem dýrategundirnar fara um og fjölga sér á og sem veita mörgum tegundum fæðu.

Fjöllin í Skandinavíu, svo sem í Lapplandi, eru mikilvæg fyrir margar fuglategundir sem fjölga sér í opnu fjalllendi yfir sumarið og færa sig yfir á tempraðri svæði á veturna, og norrænu skógarnir eru heimili fjölbreyttra tegunda, bæði dýrategunda í útrýmingarhættu á borð við úlfa, gaupur og birni en einnig margra farfuglategunda og fiðrilda.

Norrænu hafsvæðin, þar á meðal Norðursjór og Barentshaf, eru ómissandi fyrir fisktegundir á borð við þorsk, lax og síld sem ferðast milli hrygningarsvæða og

ætissvæða. Eyjur og strandsvæði við strandlengjur Norðurlandanna eru mikilvæg fyrir fjölgun sjófugla og sela á meðan margar fuglategundir stoppa við á þessum svæðum. Sífrerasvæðin á norðurslóðum eru svo mikilvægir varp- og eðlunarstaðir margra tegunda, svo sem vaðfugla og gæsa, sem og spendýra á borð við hreindýr og sauðnaut, og ár og straumar eru mikilvægir hrygningarstaðir fiska á borð við lax og silung.

Mörgum stofnum sjófuglategunda, þar á meðal haftyrðils, svartfugla og langvía, fer hrakandi vegna m.a. skorts á fæði, hverfandi búsvæða og loftlagsbreytinga. Þetta eru aðeins nokkur dæmi um tegundir sem eiga undir högg að sækja. Verndunarstarf, eftirlit og rannsóknir eru afgerandi til að við getum öðlast skilning á og hægt á fækkun þessara viðkvæmu tegunda á svæðinu.

Þess vegna væri það til heilla fyrir náttúruna ef norrænu löndin myndu samræma og koma sér saman um endurheimtarsvæði þvert á landamæri þannig að áhrifin verði ekki eingöngu staðbundin heldur leiði til aukinnar náttúrulegrar fjölbreytni á Norðurlöndum í heild sinni.

Norræna sjálfbærnefndin vill efla norrænt samstarf um vernd líffræðilegrar fjölbreytni og vistkerfa á Norðurlöndum og beina eftirfarandi spurningum til ríkisstjórna Norðurlandanna og Norrænu ráðherranefndarinnar.

Til ríkisstjórna Norðurlandanna:

1. Geta ríkisstjórnir Norðurlandanna gert grein fyrir núverandi aðgerðum til að vernda fartegundir?
2. Hvernig má efla norrænt samstarf um aðgerðir til að vernda fartegundir, þar á meðal endurheimt mikilvægra búsvæða, ætissvæða, æxlunarsvæða og hvíldarsvæða?
3. Hvernig geta ríkisstjórnir Norðurlandanna unnið saman í framtíðinni að því að innleiða alþjóðasamninginn um líffræðilega fjölbreytni?

Til Norrænu ráðherranefndarinnar:

1. Getur Norræna ráðherranefndin gefið norræna samstarfinu skýrslu um fartegundir?
2. Hvernig hyggst Norræna ráðherranefndin fylgja eftir alþjóðasamningnum um líffræðilega fjölbreytni?

Ósló, 31. október 2023

Ola Elvestuen (V)

Formaður Norrænu sjálfbærnefndarinnar